

ВСТУП

Усі ми є гвинтиками у складному механізмі буття. Як у будь-якій історії про велику спокуту вступом до цього оповідання повинен послужити опис великого падіння. Щоб не руйнувати усталеної традиції та при цьому зберегти інтригу, ми з вами вчинимо так: злегка підіймемо завісу, аби відчутти холод, від якого ціпеніє душа через розуміння неминучої трагедії, а потім дозволимо розповіді захопити нас у мандри звивистими закутками людської душі. При цьому під час них нас будуть супроводжувати вельми сумнівні та часом досить небезпечні супутники, які, в міру своєї безглуздості, будуть усіляко відвертати увагу від суті оповіді. Отже, аби під час вибоїстої подорожі не розгубити цієї інформації, ніби горох, що сиплеться з дірявого мішка, звернімося знову до магії слів і повторімо для себе, про що ж ця історія: про велику спокуту.

ЧАСТИНА 1. СОНЦЕ, ЩО ГИНЕ

РОЗДІЛ 1,

*в якому Найманець вирушає на порятунок Антонію та Марії,
а знаходить випробування*

Непролазні джунглі нависали над Найманцем густим сплетінням гілок, але й це не рятувало від нестерпної спеки. У просвітах між кронами дерев розмірено пульсувало розпечене до червоного велетенське око. Сонце підсмажувалося, ніби яєшня в оливковій олії. Одягнений у шкіряні обладунки, він почувався запеченим крабом, що лежить на листку салату. Хоча це радше нагадувало велетенську паелью, яку от-от збирався скуштувати ненажерливий язичницький бог...

Усі ці гастрономічні аналогії змусили й без того порожній шлунок стиснутися в тугий вузол. Витрачати дорогоцінний час на полювання на

дичину та розведення вогнища не хотілося, тому Найманець задовольнявся ягодами й корінцями.

Попри роздратування та нестерпну спрагу, він уперто пробирався крізь зелені хащі, віртуозно орудував коротким мечем і в глибині душі бажав опинитися у світі, де ніколи не світить сонце. У нього був суворий наказ, який належало виконати. Адже він — найманець, один із найкращих у загоні альмогаварів¹. А головне — він каталонець, чий дух і завзятість не мав права знеславити.

Ледь чутне дзюрчання вивело Найманця до невеликого струмка. Він жадібно припав до джерела.

Втамувавши спрагу, воїн вилив із фляги на траву залишки гарячої води й наповнив посудину свіжою та прохолодною.

Сім днів тому експедиція сеньйора Хоероса зійшла на берег. Вони навіть не встигли розташувати табір, як почалася сильна злива. Здавалося, небо всією вагою впало на беззахисну купку людей. Острів явно продемонстрував їм цілковиту відсутність гостинності. Коли стихія вщухла, виявилось, що двоє рабів зникли. Поки ті, котрі залишилися, споруджували тимчасові намети, а загін альмогаварів оглядав територію, сеньйор Хоерос покликав Найманця та звелів вирушити на пошуки пари, яка зникла. Воїн сприйняв доручення без особливого ентузіазму:

— Напевно, вони вже далеко, або їх убили аборигени. Рабів, що залишилися, повинно вистачити для роботи, а як ні, то я можу доручити кільком своїм хлопцям черпати воду та носити дрова. Чи варто ставити під загрозу всю місію через якихось двох рабів-утікачів?

— Вони не тікали, — впевнено заперечив сеньйор Хоерос. — Ти повинен дещо знати. Марія та Антоніо були не просто рабами. Я всиновив їх, зробивши співспадкоємцями зі своїми кровними дітьми, а рік тому сам обвінчав. Та вони, як і раніше, служать мені добровільно. Як бачиш, пара не мала причини втікати. До того ж Марія вагітна. Антоніо нізащо не став би ризикувати здоров'ям дружини та їхньої майбутньої дитини. Табір буде стояти тут іще десять днів. Якщо до того часу не знайдеш їх, то можеш повертатися, я буду знати: ти зробив усе, що міг.

Промовляючи це, сеньйор Хоерос простягнув альмогавару довгастих чохол. «Мабуть, там меч», — подумав Найманець. Але те, що там лежало, виявилось набагато важчим. Хоерос розв'язав мотузочку — і на сонці блиснув метал. Солдат не зміг стримати здивованого вигуку. Це виявилася мушкарда², подібних якій йому не доводилося бачити. Її, вочевидь, виготовили на замовлення. На відміну від звичайних мушкард, у цієї зброї було два дула, відділ для зберігання ядер і, найголовніше, — над

¹ *Альмогавар* (ісп. «розвідник») — легка піхота. Альмогавари воювали як найманці в Італії, Латинській імперії та Леванті в XIII–XIV ст.

² *Мушкарда* — в Європі вогнепальна зброя з'явилася лише в XIV ст., була вельми примітивною та, зрозуміло, не обладнаною оптичними приладами. В історії такої зброї як мушкарда не існувало.

стволами розташовувався пристрій із декількома величезними скельцями, як у моноклі. Найманець узявся за дерев'яний приклад та, примруживши ліве око, подивився крізь скельця. Дерево, що росло вдалині, наблизилося впритул. Обриси його були розмиті, й воїн інтуїтивно підсунув скельця, підлаштовуючи фокус.

— А навіщо такий складний оптичний механізм? — здивовано запитав він у сеньйора Хоероса. — Адже мушкарда стріляє не далі, ніж двісті метрів.

— Тільки не ця, — в голосі Хоероса лунала непідробна гордість. — Завдяки будові стволів та якості пороху в умілих руках ця красуня б'є без промаху на сімсот метрів.

Найманець, явно спантеличений, роздивлявся рушницю, вагаючись: чи сприйняти слова сеньйора на віру, чи списати їх на помутніння старечого розуму. Правду кажучи, більшість альмогаварів із побоюванням ставилися до вогнепальної зброї, яка перетворювала маневрові загони на купку беззахисних юнаків, котрі вийшли на слона з палицею. Найманець не поділяв подібних поглядів своїх товаришів. Хоча він і розумів, що масове розповсюдження вогнепальної зброї призвело до початку кінця епохи безстрашних воїнів удачі — альмогаварів, але себе не збирався списувати завчасно. Якщо мушкарди й пістолі неминуче витісняють мечі та обладунки, то він повинен бездоганно опанувати новий вид зброї, тому й не нехтував можливістю вдосконалити власну майстерність. Зрештою, ця справа приносила йому неабияке задоволення. Вочевидь сеньйор Хоерос був добре обізнаним щодо примх Найманця. Старий продовжив інструктаж:

— У чохлі додаткові ядра та порох у вологостійкому контейнері, також помпа й нагострений багнет для ближнього бою. Я розумію, що в джунглях на кожному кроці на тебе чигатиме небезпека, тому хочу, аби ти мав повне озброєння.

Найманець жестом указав на короткий меч, який висів на поясі.

— Я цілком можу обійтися своєю зброєю. За необхідності можу виготовити дротик або спис. Зайва вага тільки сповільнить моє пересування.

Сеньйор Хоерос хитро підморгнув:

— Не буду тобі брехати: мої наміри щирі, я нічого не бажаю так сильно, як того, щоб ти відшукав моїх Антоніо та Марію. Але злукавлю, якщо скажу, що даю тобі в руки цю мушкарду лише для того, аби підвищити твої шанси на виживання. Я вже випробував цю крихітку в полі, стріляючи у звірів і птахів, та цього недостатньо. Хочу переконатися, що вона дійсно варта тієї нечуваної суми, котру було за неї сплачено. Та й хто, як не ти, зможе перевірити її у справжніх бойових умовах, зрозуміло, якщо така необхідність виникне. Тим паче, погодься, що й сам палко бажаєш випробувати її. Запал у твоїх сяйливих очах говорить красномовніше за будь-які фрази.

— Але це дуже дорога річ, — заперечив Найманець. — Я не можу...

— Вважай це завдатком. Я довіряю тобі. І коли ти повернешся з Антоніо та Марією, викуплю в тебе цю мушкарду. Це й буде твоєю винагородою.

Після цього набожний сеньйор Хоерос ненадовго зник у своєму наметі в пошуках важкенького образу Спасителя. І Найманцю нічого не залишилося, як, покірно поклавши руку на ікону, заприсягнутися іменем Спасителя, що виконає прохання та зробить усе для порятунку Антоніо й Марії.

І ось тепер, стоячи біля струмка, він укотре нагадував собі, для чого опинився тут. Тиждень безплідних пошуків. Можливо, варто було відсидітися кілька днів, що залишилися, тут, біля струмка, й потім повернутися до сеньйора Хоероса. Він рухався по спіралі, повільно віддаляючись від табору, й тепер, щоб повернутися, йому знадобиться менш ніж два дні дороги в одному напрямку. І нехай тільки хтось насмілиться звинуватити його в слабкості або боягузтві. Воїн зробив усе, що від нього залежало.

Думки Найманця урвав ритмічний звук, схожий на сміх. Він підвів голову й побачив птаха, що сидів на гілці. Перш ніж чоловік устиг розгледіти його, почувлася чергова порція гомінкого сміху, й пернатий спурхнув. Воїн вилаявся, потягнувся за важким чохлом із мушкардою і вже збирався підвестися, аж раптом просто біля струмка помітив сліди босих ніг. Можливо, це тубільці їх залишили. Але чомусь Найманець був твердо переконаний: Антоніо та Марія нещодавно були тут. Альмогавар намацав срібний медальйон із зображенням святого Факундія, що висів на грудях, і підніс його до губ, віддаючи хвалу небесам за такий талан.

Тонкий струмок змією тікав у глиб джунглів. Найманець уважно озирався, вишукуючи інші ознаки перебування тут зниклих рабів. Сліди то зникали, то з'являлися знову. Особливо виразними вони були там, де подорожні підходили до струмка, щоб втамувати спрагу. Потім ланцюжок слідів перетворився на хаотичний візерунок, скрізь виднілися шматки мокрого бруду впереміш із травою, які відлітали від ніг утікачів. Чоловік пришвидшив крок, знервовано вдивляючись у ґрунт, мов пес, котрий узяв слід. Можливо, раби помітили його, вирішили збільшити відстань, яка розділяла їх, і перейшли на біг.

Але те, що Найманець побачив за мить, змусило його відкинути це припущення. Краплі крові. Кров, перемішана з брудом, і її ставало з кожним кроком більше. Потім усе змішалось, й до слідів утікачів додалися ще кілька сторонніх. Аборигени. Вочевидь, точилася боротьба. І в Найманця не було жодних сумнівів, що Антоніо з останніх сил намагався захистити свою вагітну дружину. Сліди розповіли воїну про наслідки цього підступного нападу: непритомного, а можливо, й мертвого, Антоніо поволокли. А Марію, вочевидь, підхопили на руки та понесли в тому

ж напрямку. Воїн, схилившись на одне коліно, витягнув із мулистій землі довгастий гострий предмет. Це була невелика метальна стрілка, яку випустили з духової зброї. Він підніс її до ніздрів, потім на мить до пересохлого від хвилювання язика.

Пукуна — пневматична зброя тубільців, виготовлена з тростини «урах» і міцно обмотана ротанговим волокном. На щастя, знайдена стріла не була отруйною, але таки відчувався легкий аромат задурливого зілля, з чого Найманець зробив висновок, що втікачів не збиралися вбивати. Принаймні відразу. Це давало йому примарну надію на їхній порятунок та успішне завершення місії.

Найманець дістав із піхов короткий меч-тесак, провів пальцем по лезу, перевіряючи готовність зброї до сутички. Він відчував звичну холоднокривність перед майбутнім боєм. Упевнено та безшумно рушив у глиб джунглів, прямуючи слідами босих ніг.

Здогадки Найманця були правильними: рабів не збиралися просто вбивати. Справи набагато гірші — Антоніо та вагітну Марію мали на меті принести в жертву якомусь помішаному на крові поганському божеству. Воїн вибрався на пагорб і побачив у низині щось схоже на курган, на ньому був облаштований жертвник, до якого прив'язали Антоніо та Марію, наляканих до смерті. Темношкіра жінка явно перебувала на останньому місяці вагітності, їй би годилося бути в прохолодній кімнаті з повітряною напругою, але ніяк не тут, у цьому втіленні пекла.

Отримавши від побаченого додатковий заряд люті, Найманець став обирати цілі. Їх було четверо. Розмальовані білою фарбою, ці аборигени скидалися на ожилі скелети. В руках мали списи, а на поясі — духові трубки. Найповажніший із них, у чудернацькому головному уборі з невідомого воїнові випрошеного звірка, несамовито кричав у небо богозневажливі молитви. Стоячи біля жертвника, він погрозово шматував свій зап'ясток величезним кам'яним ножом, на руків'ї якого виблискував коштовний камінь небачених розмірів.

Тут лише мечем не обійтись. Ховаючи свій нагострений клинок назад у піхви, Найманець скинув із плеча чохол і, намагаючись не шуміти, витяг мушкарду. Старий Хоерос як у воду дивився, коли пропонував йому свою дорогу іграшку.

Найманець намітив чотири цілі, а вистрілити без паузи міг лише двічі. Відстань до аборигенів становила приблизно двісті метрів. Занадто близько, аби встигнути перезарядити зброю перед тим, як аборигени атакуватимуть у відповідь. Вірогідність того, що вони порозбігаються, налякані пострілами, звичайно, була. Але в одного з них Найманець помітив дзеркальце, яке виблискувало на поясі, тому ставало зрозумілим,

що їм уже доводилося стикатися з європейцями, та, можливо, навіть бачити «палку, котра гримить» у дії. Ризик був великим, але зволікання більш згубне.

Воїн, не зводячи очей із цілей, поспіхом насипав в обидва стволи порох, утрамбував його шомполлом. Туди ж пішли й свинцеві ядра. Відстань до цілей була невеликою, тому альмогавар зайняв позицію, стоячи на одному коліні. Притиснувши приклад до грудей, він відрегулював оптичні скельця. Першою ціллю обрав вожда з ножем, тому що той становив найбільшу небезпеку для Марії та Антоніо. Затамувавши подих, Найманець зробив перший постріл із довіреної йому мушкарди. Віддача від пострілу виявилася набагато сильнішою за ту, до якої він звик. В останню мить зброю повело вбік, і намічена куля, замість того щоб полетіти вождю в голову, лише злегка зачепила його плече. Приголомшений пострілом, він звалився на жертovníк, тож Антоніо, скориставшись нагодою, почав шалений двобій, намагаючись заволодіти ножем. Найманець, не гаючи жодної неоціненної секунди, не став спостерігати за їхньою сутичкою та перейшов до іншої цілі, вибравши аборигена, що стояв ближче до жертovníка. Цього разу, враховуючи свою першу невдачу, борець розпластався на землі та, ретельно прицілившись, вистрілив із другого ствола. Куля потрапила аборигену в груди. Саме туди, куди й цілився Найманець.

Усупереч сподіванням, двоє інших аборигенів не впали на землю та не втекли, налякані пострілами. Навпаки, усвідомили небезпеку й безпомилково визначили розташування стрілка. Повні рішучості дати відсіч нападнику, вони кинулися в протилежні боки. Найманцю довелося відкинути намір слідкувати за двома мішенями відразу. Побоюючись утратити з поля зору їх обох, він вирішив зосередитися на жвавішому. Вояк поспіхом зарядив тільки один ствол мушкарди. Про те, щоб повністю перезарядити зброю, не могло бути й мови — занадто маленька відстань між супротивниками і, як наслідок, недостатньо часу для такої непростої маніпуляції.

Абориген наближався, пересуваючись короткими перебіжками, ховаючись за стовбури дерев. Найманець, передбачивши його траєкторію, терпляче чекав, поки той наблизиться впритул, і, не цілячись, натиснув на гачок. Бездиханне тіло ворога впало біля пагорба. Альмогавар відкинув непотрібну тепер мушкарду, оголив свій меч і приготувався зустріти останнього ворога.

Той виявився менш спритним, але більш розсудливим за свого товариша. Він не став необачно кидатися зі списом на Найманця, а засів у заростях в очікуванні слушного для атаки моменту. Раптом пролунав ледь вловимий короткий свист, і гостра стрілка ввіткнулася в шкіряний панцир на грудях іспанця. Наконечник не глибоко ввійшов, і альмогавар подумки похвалив себе за те, що не піддався спокусі зняти жаркі

обладунки. Але розслаблятися було зарано. Стрілки продовжували летіти в Найманця, і той ледь устигав ухилятися. Декілька все ж таки знайшли свою ціль. Наче скорпіон, вони вп'ялися в гомілку, й боець відчув, як його ліва нога почала миттєво німіти. Дія зілля, хай йому трясця. Він звалився на землю, відчуючи, що холод проникає вище, сковуючи та паралізуючи усе тіло. Захоплений перемогою, абориген зрештою насмілювався залишити укриття. Він наближався до своєї жертви, тримаючи спис наготові. Кінець був неминучим, і Найманець із цілковитою холонокровністю приготувався зустріти смерть.

Порятунок прийшов, як це зазвичай буває, несподівано. Доля вибрала на роль рятівника вельми цікаве створіння. Це був птах. Альмогавар знову не встиг розгледіти його як слід, але пронизливий звук, котрий віддалено нагадував людський сміх, підказав йому, що це його давній знайомий. Безсумнівно, то був той самий пернатий, який указав Найманцеві на сліди біля струмка. Тепер він знову прислужився йому. Птах кружляв над головою аборигена, і той, забувши про свою жертву, несамоовито махав списом, вигукуючи прокляття.

Найманець не вірив у подібні збіги обставин. Він розумів, що доля дає йому останній шанс. А можливо, що й сам святий Факундій таки почув його небагатослівні молитви. Хай там як, він зібрав залишок тепла, що залишало його тіло, й сконцентрував його на правій руці. Останній відчайдушний ривок. Воїн наосліп метнув меч у напрямку ворога. Якусь мить нічого не відбувалося, й альмогавар уже вирішив, що схибив. Але потім держак списа стукнув об землю. Це розтиснулися пальці аборигена. Ворог безпорадно впав, утупившись обличчям у спалену сонцем траву.

Найманець був при тямі, але перед очима все пливло, а безсиле тіло відмовлялося навіть ворухнитися. Він краєм ока бачив, як Антоніо таки зміг заволодіти ножом і переміг свого суперника. Потім раб звільнив від мотузок свою дружину. Ридаючи на його грудях, вона ніяк не могла прийти до тями. Коли перші емоції вщухли, Антоніо допоміг їй підвестися, й вони неспішно попрямували до альмогавара, що лежав на пагорбі.

«Ось він, справжній герой, — промайнуло в голові в Найманця. — Є істинні герої, як Антоніо, готові битися за свою любов, дім, сім'ю. А є такі, як я, котрих цікавить лише дзвін золотих монет».

Альмогавар бачив, як над ним схилилось обличчя Антоніо, як відкривається рот раба, як той вимовляє якісь слова. Але все це відбувалося десь в іншому місці, в іншій реальності. Перш ніж втратити свідомість, Найманець не зміг не помітити речі, яка відтепер висіла в Антоніо на поясі. Руків'я ножа, відібраного у вождя, було увінчане невимовної краси каменем. Нічого подібного іспанцю ще не доводилося бачити. Це був неймовірно гарний і просто величезний діамант.

Краще б він тоді осліп. Краще б ніколи в житті не бачив цього клятого каменя, через який і почалося його падіння...

ІНТЕРЛЮДІЯ 1

Про труднощі вільного вибору

Людському роду притаманно помилятися. Проте сам факт існування такого поняття як помилка говорить нам про те, що людство наділене унікальною здатністю — свободою вибору. Протягом тисячоліть цю здатність люди так і не оцінили гідно. І зовсім дарма, тому що ця чеснота і відрізняє нас від усього, що існує. Яка ще жива істота має свободу вибору не їсти м'яса, якщо їй так заманеться, або ж навпаки — їсти його вдосталь, і не тільки для того, щоб втамувати голод? Хто ще, крім людини, може відмовитися від своїх переконань, зректися своєї віри або, врешті-решт, зрадити батьківщину заради прихильності заморської принцеси?

Усім нам довірений неоціненний дар — право обирати, але ось у чому перешкода: коли справа доходить до серйозного вибору, людство безперервно помиляється, знову й знову наступає на ті ж граблі. З цього можна зробити хибний висновок, що цей коштовний подарунок є найбільшим нашим прокляттям, але насправді все не так. І нашому герою ще доведеться про це дізнатися. Однак відбуватиметься все зовсім в іншому місці. Точніше, в абсолютно іншому світі. У світі, в котрому, як і в нашому, світить сонце, але, на відміну від нашого небесного світила, воно неминуче згасає.

РОЗДІЛ 2,

*в якому брат Тоуф знаходить кристал, губить реліквію
та провалюється у скриню*

Темрява підкралася раптово, як це зазвичай бувало на населеному місяці Нурлінь. Річ у тім, що на цьому всіяному кратерами небесному тілі відсутнє поняття «сутінки». Правду кажучи, весь світловий день і був просто довгими сутінками, які переходили в непроглядну ніч. Так уже сталося, що світла карликового сонця ледь вистачало для освітлення поверхні місяця й підтримки хоч якогось тепла, без якого численні мешканці Нурлінь були приречені на загибель. Проте

з кожним роком і цього вбогого тепла ставало дедалі менше. Дні скорочувалися, а ночі робилися відчутно довшими.

Сонце помирало, а разом із ним і всі рослини, яких багато віків тому привезли переселенці з інших світів. Іще не перевелися на Нурлінь довгожителі, котрим доводилося насолоджуватися райськими пахощами квітів і ховатися в тіні смарагдових дерев, але таких диваків залишалися одиниці, а їхні розповіді викликали похмуре кепкування серед молодшого покоління, для якого всюдисуща тінь стала звичним супутником. Дерев так само велично височіли на фоні обвітраних скель і кратерів, але з часом вони втратили барви й злилися із сірою чорнотою похмурого ландшафту.

Із того часу, як Еміхол покинув цей світ, життя з кожним днем ніби випаровувалося, наче краплини роси на землі, що розтріскується від спеки. Кожен мешканець Нурлінь, затамувавши подих, очікував початку вічного затемнення, яке зведе в пітьму та хаос увесь звичний світ.

Безсторонні зорі не мерехтіли на безхмарному небі. Вони були схожі на жменьку золотого космічного піску, що, поспішаючи, розсипав Еміхол, коли проносився на Однокрилому Драконі. Зорі велично дивилися на свою сестру Нурлінь, яка от-от охолоне й перетвориться на шматок безживного каменю. Мертвий камінь, який багато хто зі смертних наївно назвав своєю домівкою, натомість ставав для них пасткою та могилою.

Порив немилосердного вітру зірвав оберемок соснових голок із закам'янілого дерева й тепер невтомно гнав їх повітрям через пустище Мертвого Лісу, немов зграю розлючених шершнів. Коли настала ніч, стихія розгулялася не на жарт, змушуючи всю дрібну живність ховатися в норах. І тільки в одному з вікон східної вежі сірого палацу, який донедавна називали капищем Еміхола, безтурботно мерехтіло полум'я свічки. Видовище навіювало відчуття затишку та спокою, що само собою було непристойним у цій частині пустища. У палаці хтось не спав.

Горбань Тоуф крадькома просувався спіралеподібними сходами, тримаючи тремтячою старечою рукою попереду себе мідний свічник. Полум'я свічки кидало чудернацькі тіні на кам'яні стіни. Стародавні кедрові сходи жалібно скрипіли під босими ногами горбаня. Тоуф був представником не найбільш шанованого роду гоблінів, але в ордені подібне не бралось до уваги. Усі колишні титули, як і погана репутація, залишені в минулому з тієї миті, як Тоуф одягнув мантию ордену. Шлях нагору давався горбаню нелегко, але такий уже випав жереб: сьогодні йому належало служити вечірню месо в капищі, де зберігалася Длань³ Еміхола. Справа була нехитра, впродовж століть Тоуф, як і інші брати ордену, втратив лік нескінченним колінопреклонінням перед великою

³ Длань (застар.) — тильний бік долоні.

святинею. Але обов'язок є обов'язок. І от він знову без заперечень здійснює чергове сходження на вершину східної вежі.

Раптом полум'я вихопило з темряви якийсь предмет. Щось іскрилося на одній зі сходинок, заломлюючи світло свічки. Тоуф наблизився та з побоюванням ткнув босою ногою дивний предмет. Загадкова річ дзенькнула, як кришталь, і покотилася до спантеличеного гобліна. Той здивовано потягнувся до загадкового предмета, але стареча спина видала хрускіт, який не передвіщав нічого доброго. Підступний горб знову його підвів, і гобліну довелося із ляскотом опустити свої тілеса на холодну сходинку. Трохи покартавши себе за необережність і побідкавши до мовчазних зірок, які виднілися у вузькому вікні вежі, він узяв дивний предмет у руку та підніс його до очей.

Річ була прозорою та мала безліч граней, як діамант. Давно горбань не бачив нічого схожого. Кристал пам'яті. Це ж треба! Вочевидь, хтось із братів загубив його, коли закінчував тут попередню месу. Не те щоб зберігання кристалів пам'яті було заборонено в капищі, але й не схвалювалося також, адже служило нагадуванням про минуле життя. А меланхолія в ордені ще ні до чого доброго не доводила, тільки завдавала шкоди. Тоуф почухав обвисле підборіддя, роздумуючи, як же вчинити з цим суперечливим предметом. Потім, хитро посміхнувшись і підморгнувши зорям, вирішив, що сьогоднішню месу можна трохи врзноманітнити. Напевне, в цьому кристалі зберігалось щось, що як мінімум затамовує подих. Інакше чи став би хтось із братів так ризикувати репутацією через якусь незначну дрібницю? Тоуф так не думав, тому з хрускотом у спині встав і вже в більш піднесеному настрої поспішив спіральними сходами вгору.

Капище, або святилище, являло собою тісну круглу кімнату з конусоподібною стелею, де в цілковитому безладі всюди без потреби валялися купи всякого мотлоху. Тут, щоправда, зберігалось й чимало надзвичайно потужних і небезпечних артефактів. Усе це антикварне майно, що колись орден конфіскував у населення Нурлінь, яке нічого не тямало в чаклунстві, тепер укривалося пилом, назавжди забуте, ніби купа дірявих черевиків, які жадібний господар пошкодував викинути на звалище й жбурнув якомога далі на горище.

Змовницьки посміхаючись, Тоуф, крекчучи, протиснувся у вузькі двері, які вели в кімнату. Від своєї свічки він запалив мідну лампаду в формі п'ятилисника лапедос-оріахос, вельми гарної рослини, але надзвичайно отруйної. Капище наповнилося світлом. Вітер, котрий проникав до кімнати крізь вузькі вікна, закружляв колами вогники лампади, через що непорушні тіні ожили й заковзали по стінах у лиховісному танці. Гоблін недбало струсив пил із дубової скрині й, цього разу пам'ятаючи про хвору спину, дуже обережно сів. Попри малу вагу старого

горбаня, стара кришка меблів, які не звикли до такого ставлення, з тріском проламалася, але невелику неприємність осолоджувало те, що вони були вщерть набиті якимись ганчірками, завдяки чому Тоуф не тільки не забився, а й опинився на досить м'якій і зручній підстилці. Однак це зовсім не турбувало гобліна. Усі його думки були зосереджені на таємничому предметі, затисненому в кістлявому кулаку.

Тоуф підніс п'ястук ближче до очей і, затамувавши подих, розтиснув пальці. Невимовна краса кристала зачаровувала. Його виготовляли з дуже рідкісного мінералу, який колись видобували в підземних надрах працелюбні гноми. На Нурлінь такого мінералу не існувало, що робило знахідку просто неоціненною. Втім, старого гобліна більше цікавило те, що таїлося всередині, ті секрети, які кристал міг розповісти йому, стомленому повсякденною буденністю монотонного буття. Тоуф підніс предмет до бородавчастих губ і ледь чутним голосом вимовив слово, яке на діалекті гномів означало «відчинися».

Кристал ніби ожив. Якщо перед цим від світла лампади він переливався всіма кольорами веселки, то тепер сам перетворився на джерело світла й таке яскраве, що гобліну стало боляче на нього дивитися, тож він поспіхом, але дуже обережно, підкинув дорогоцінний предмет над головою. На мить кімнату осяяло біле світло, яке відразу поглинуло всі предмети та тіні. Потім біле сяйво стало розпливатися подібно до хмари, й поступово проступили обриси кімнати. Але це вже було не те приміщення, в якому горбань перебував раніше.

Стіни розступилися, груба кам'яна підлога перетворилася на мармурову, на ній розстелилися коралові стрічки оксамитових килимів. Ніби фанерні декорації, кімнату почали заповнювати предмети інтер'єру: столи, котрі вгиналися від екзотичних страв, величні статуї та розлогі декоративні дерева, що проросли крізь монолітний мармур. Їхнє цвітіння захоплювало подих. Горбань уловлював дивовижні пахощі, якими віяло від цих чудових рослин. Потім приміщення почали заповнювати силуети. Це були величні ельфи. Вони їли та пили, спілкувалися й веселилися. Деякі парами кружляли у вальсі, граційно ковзаючи по мармуровій підлозі, сміялися й кокетливо перешіптувалися. Тоуф зрозумів, що опинився посеред бального залу.

Ніколи в житті він не бачив нічого чарівнішого. Йому так і хотілося скочити на ноги й побігти танцювати разом із цими величними фігурами, або підійти до одного зі столів і скуштувати вишуканої ельфійської їжі, що не йшла в жодне порівняння з тими одноманітними харчами, якими він з іншими братами ордену покійно харчувався незліченну кількість років. Залишитися на своєму місці як пасивний глядач коштувало Тоуфу неабияких зусиль.

Попри реалістичність того, що відбувалося, він чудово розумів: це всього-на-всього ілюзія, хоча й вельми барвиста. Кристал пам'яті саме

тому так і називався, адже зберігав у собі чиїсь спогади. І Тоуф також чудово пам'ятав одну особливість цього предмета: як тільки запис спогадів добіжить до кінця, омана зникне, кристал перетвориться на нікчемний шматок каменя. Повторне використання неможливе. Тому горбань, розуміючи цінність цього подарунку, уважно дивився на всі боки, намагаючись зберегти в пам'яті якомога більше яскравих образів.

Під солодкі наспіви лютець і сопілок Тоуф перенісся у стан невідомого йому дотепер зворушення та спокою. Століття тому одна тільки згадка про войовничих ельфів навела б на горбаня непідробний жах, але теперішній Тоуф, хоч і був гобліном, навченим роками, дивився на світ зовсім іншими очима, ніж його попередня, молодша та недосвічена версія. Горбань навчився розрізняти й, що важливіше, цінувати все прекрасне. Видовище, яке відкрилося його очам, було саме прекрасним, його складно описати іншими словами. Ельфи через величність високоморальної натури нехтували подібними скупченнями такої різношерстої публіки, як Нурлінь, тому були нечастими гостями на місяці, котрий гинув.

У глибині залу, якомога далі від головної публіки, як монолітні статуї, грізно сиділи великі доглянуті пси. Вірні охоронці пильно спостерігали за бенкетуванням своїх господарів. Поруч із псами бавилися пухнасті цуценята. Один із них, з яскраво-рудим хутром, заплутався в гобелені. Великий пес обережно зімкнув щелепи на тендітному тільці — допоміг малюку вибратися з пастки. Після цього повчально суворо клацнув на нього зубами. Не на жарт налякане цуценя забилося в куток, але, зрозумівши, що подальшого покарання не буде, приєдналося до своїх братів-бешкетників.

Вигляд цих собаченят, які гралися, тішив Тоуфа не менше, ніж споглядання ельфійського шляхетства. Безтурботні забави чотирилапих не посид змусили його думки текти зовсім в іншому річищі. На згадку прийшли безперервні чвари та підлість, які були буденними в його старому гоблінському клані. Там не існувало любові до брата або шанобливої поваги до старця, які заохочувалися іншими поміркованими спільнотами (взяти, наприклад, тих же ельфів). У гоблінів вся ієрархія будувалася на залякуванні та грубій силі. Або ж, якщо перше не діяло, то на мерзоті

та підлабузництві. Виникає запитання: і що з того? Кожен рід виживає, як уміє. Кожен може пристосуватися, знаходячи бодай яке-небудь задоволення від життя.

У випадку з Тоуфом усе складалося далеко не так гладко. Він не міг підлаштуватися. Адже не мав сили дати відсіч через вроджену ваду, яка викликала невпинні насмішки побратимів. Горбань не вмів і підлещуватися, ріс натурою непоступливою, через що й надбав собі численних ворогів. А потім прийшла зрада. І підступна смерть від рук братів загрожувала стати неминучим завершенням його зіпсованого життя.

Усе так би й сталося, якби не Він. Еміхол. Міфічна особа, в яку вже мало хто вірив. Творець світів та невловний мандрівник увірвався в життя Тоуфа на своєму Однокрилому Дракони. Увірвався в його нікчемне життя, щоб навіки змінити його. Виникає запитання: з якої такої причини Тоуф добровільно вибрав провести залишок життя ув'язненим у цьому палаці, дотримуючись нескінченних обрядів і колінопреклонінь? Що змусило гобліна зодягти мантию братства та прийняти сан? Якби в кімнаті з ним перебував ще хто-небудь, Тоуф розповів би найнеймовірнішу історію, котра відбулася в його житті. Втім, оскільки тут нікого не було, він лишень глибоко зітхнув від спогадів, які накопилися на нього, викликаючи побожний трепет. Тільки тепер горбань помітив, що дія кристала пам'яті завершилася. Захоплений своїми роздумами, Тоуф навіть не зауважив, коли це сталося. Спустошений кристал лежав біля його ніг.

Еміхол, продовжував міркувати горбань, був єдиною причиною, чому він зараз тут. Той, хто подарував нікчемному каліці нове життя, наповнене змістом. Старий гоблін дорікнув собі за те, що так недбало поставився сьогодні до свого обов'язку. Його місія полягала в тому, щоб виконати нехитрий обряд поклоніння. Однак він знехтував цими привілеями на користь безглуздої блискучої дрібнички. А тепер був повний рішучості зробити те, заради чого так довго підіймався високими спіральними сходинами. Горбань подивився на похилений вівтар, на якому зазвичай лежала Длань Еміхола. Святиня, на честь якої і було споруджено цей величний палац. Святиня, котра слугувала прямим доказом існування творця світів.

Раптом щелепа Тоуфа відвисла, й так сильно, що аж почувся неприємний хрускіт вивернутих кісток. Із утроби горбаня вирвався протяжний стогін. Вівтар, на якому завжди покоїлася Длань Еміхола, був... порожнім. Святиня зникла. Поступово до старого почало приходити усвідомлення того, що відбулося. Хтось увів його в оману, відвернув увагу цією підступною виставою балу ельфів. Горбань був практично впевнений, що перед тим, як він узявся розглядати кристал, Длань іще була на належному їй місці. Отже, крадій, скориставшись дією кристалу, непомітно проникнув до кімнати й виніс святиню, поки гоблін насолоджувався видінням.

Тоуфа пронизав холодний піт. Адже до святині не можна було торкатися. Про те, що хтось із братів зайшов до кімнати й забрав її, аби почистити чи ще з якоїсь причини, не могло бути й мови. Предмет був недоторканим. І те, що відбулося, не просто блюзнірство або богохульство. Це була справжнісінька гарно спланована крадіжка.

Горбань усвідомлював, в якому становищі опинився. Це була ганьба, але все ще можна змінити. Або хоча б прибрати сліди свого недогляду. Кристал пам'яті треба заховати. Гоблін спробував дістатися до ненависного каменя, через який він тепер матиме не просто великі неприємності, а... Спроба не увінчалася успіхом. Горбань міцно застряг у скрині, й усе, на що тепер був спроможний, так це спантеличено ворушити босими ногами, роздивляючись давно не стрижені нігті. Треба щось робити. Час спливав, і злодій, можливо, був іще в будівлі. Однак Тоуфу не дуже кортіло, щоб брати побачили його в такому сороміцькому стані, й ще менше він горів бажанням пояснювати причину свого недогляду. Сорому йому, звичайно, не уникнути, але залишався ще шанс урятувати власну репутацію: посприяти затриманню крадія. Тому Тоуф зробив єдине, на що був здатний у такому становищі. Набравши в легені якомога більше повітря, горбань щосили закричав.

РОЗДІЛ 3,

в якому брат Нервін катається верхи на собаці, махає молотом Тора та вдає із себе детектива

Нервін укинув оберемок духмяних трав у наповнений пінною водою мідний таз. На відміну від своїх побратимів гномів, він не нехтував обмиванням. До того ж із медичною метою приймати ванну після розтирання лікарським настоем йому було просто необхідно. Це все через наслідки того нещасливого дня, коли він провалився до жерла копальні.

Усім відомо, що гноми, або, якщо вам так зручніше, цверги, дворфи, нібелунги — словом, низькорослі похмурі створіння з довгими бородами, славилися тим, що були вправними ковалями та ювелірами. Втім, не кожному представнику їхнього роду судилося опанувати тонкощі цих ремесел. Багатьом випала доля день і ніч махати мотикою в копальнях і каменоломнях. Нервіна, попри те, що він був рідним братом самого

великого Дарина, призначили у бригаду видобувачів самоцвітів. Не покладаючи рук, добував блискучі брязкальця з непіддатливої породи, щоб потім якась пихата ельфійська особа носила їх на своїй тонкій шиї, навіть не підозрюючи, якою непосильною працею були добуті ці самі камінці.

Якось бригаді Нервіна не пощастило працювати в одній небезпечній для життя типового гнома шахті. Ґрунтові води пробивалися крізь каміння смердючою рідиною. У деяких місцях земля провалювалася під ногами, й гноми були змушені працювати, обв'язуючись страхувальними мотузками. Це мало б дуже комічний вигляд, якби не похмурі обличчя, з якими вони покійно виконували свою роботу. Лікарі кілька разів досліджували шахту й радили припинити роботи. Нервін неодноразово чув, як вони казали щось про «погану воду», а також про «родіцацію» чи «радяяцію». Загалом зміст був зрозумілий усім: що довше вони перебувають у цій шахті — то на більшу небезпеку наражають своє здоров'я. Проте бригадир нічого й чути не хотів, і роботи продовжували в тому ж темпі, що й раніше.

Одного разу, коли зміна вже підходила до кінця, Нервін побачив у себе під ногами дивовижної краси самоцвіт. Спробував виколупати його із землі руками, але камінь не піддавався. Прокручуючи в пам'яті той злочасний день, гном так і не міг зрозуміти, що власне змусило його повестися настільки необачно, нехтуючи всіма нормами безпеки. Підійнявши мотику над головою, він з усієї сили опустив її на землю, цілячись у самоцвіт. Пролунав дзвін металу об камінь, і через мить — тріск під ногами. Інші гноми, чудово розуміючи, що буде далі, з жахом покидали лопати та мотики й міцніше схопилися за страхувальні мотузки. Нервін здивовано дивився на землю, яка розверзалася в нього під ногами. Скутий жахом, він не міг навіть поворухнутися. Земля під ногами зникла, мотузка обірвалася під його вагою, і він стрімголов полетів у прірву.

Падати довелося недовго. Гном приземлився в тягучу рідину по самісінькі плечі. Радість від того, що кістки залишилися цілими, відразу ж змінилася на жах від розуміння того, що відбулося. Він мало не з головою пірнув у басейн з «поганою водою»! Занурюючись усе глибше, Нервін з усіх сил борсався та несамовито кликав на допомогу. І в той час, коли смердюча рідина вже підступила до розширених ніздрів, він відчув, як його тягнуть угору. Сам Дарин, старший брат, великий герой і таке інше, спустився на мотузці в прірву, щоб урятувати свого недолюбленого брата. Міцно вхопивши Нервіна за волосся, він скомандував купці гномів угорі підіймати їх.

Нервін не пам'ятав, як його виволокли на свіже повітря. Невиразно відчував, як тіло обмивають нескінченну кількість разів, відчищають щітками й мушлями від смердючої рідини. Попри прогнози лікарів, він усе ж таки вижив, чим неабияк усіх спантеличив, але смердючий запах «поганої води» за багато років так і не вивітрився з його ніздрів. До

того ж була ще одна річ, яка й визначила подальшу долю Нервіна. Те, що змусило його врешті-решт кинути своїх побратимів і вибрати долю бурлаки-відлюдника. «Радяція» змусила гнома випити повний ківш лиха. Скрізь, де до нього торкнулася «погана вода», з часом випало волосся. Не стала винятком і розкішна, доглянута та заплетена в коси борода. Тим, хто уловив зміст трагедії, що відбулася, можна не нагадувати, яке священне значення надавали гноми своїм бородам.

Нервін часто жалкував, що «погана вода» не вбила його тоді, а перетворила на блазня та головного героя нескінченного потоку анекдотів. Із часом побратими, забувши ім'я, просто назвали його Безбородим. Безбородий — значить, збезчещений. Значить, жодної надії на те, щоб одружитися або зайняти гідне місце в суспільстві. Навіть більшість немовлят у гномів народжувалися з густим пушком на щоках, який із часом перетворювався на предмет їхньої гордості — бороду. Обличчя ж Нервіна не було обличчям немовляти. Навпаки, це було старече, з'їдене зморшками лице. Усі ті недоліки, які так ретельно приховувала борода, вилізли назовні. Ніс картоплею, що звисав мало не до нижньої губи, потрійне підборіддя й обвислі пипки вух, які він ховав під крилатим капелюхом. Бідолаха ніби зробився голим. Часто помічав, як батьки прикривали долонею очі своїм нащадкам, аби ті не бачили цього непристойного гнома. Просто сором якийсь. У відчаї він навіть намагався змайструвати собі штучну бороду, що викликало ще більше насмішок. Тільки диво стримувало Нервіна від того, аби не кинутися у прірву, перервавши цей потік знущань. Тільки диво вберегло його від прийняття такого згубного рішення.

Однак минули роки, й тепер Нервін хоч і прийняв сан, присвятив своє життя служінню великій святині пліч-о-пліч з іншими братами й продовжував схиляти коліна та промовляти монотонні молитви, але в дива більше не вірив. Скептицизм і підозрілість стали його справжньою релігією. Їм він і віддавався весь час, що залишався після служіння.

І ось зараз, одягнений у зношену до дір нічну сорочку, Нервін стояв і дивився, як у мідному тазі стигне вода. Погана вода? Ні, це погана доля! Несправедливість. І нікому немає діла до його страждань. Скільки років він присвячував себе служінню особі, в яку давно перестав вірити! І що, хіба Еміхол цінував його старання та відданість? Хіба він нагородив його новою бородою?

Нервін помацав рукою воду. Перевіривши температуру, він хотів уже залізти по підставленому табурету в таз, але його зупинив пронизливий крик брата Тоуфа, що пронісся палацом.

«Чого це Тоуф розводить істерію?» — роздумуючи на ходу, Нервін дріботів короткими ногами кам'яною підлогою палацу.

Декілька хвилин витратив він на те, щоб дістатися до східної вежі. Біля спіралеподібних сходів зупинився, переводячи подих і розмірковуючи, скільки часу займе підймання на самий верх.

ЗМІСТ

КНИГА 1. ДЛАНЬ ЕМІХОЛА	5
Вступ	7
Частина 1. Сонце, що гине	7
Розділ 1	7
<i>Інтерлюдія 1</i>	14
Розділ 2	14
Розділ 3	20
Розділ 4	31
Розділ 5	39
<i>Інтерлюдія 2</i>	45
Розділ 6	46
<i>Інтерлюдія 3</i>	60
Частина 2. Альянс	62
Розділ 7	62
Розділ 8	73
Розділ 9	82
Розділ 10	94
Розділ 11	103
Розділ 12	114
Розділ 13	125
Розділ 14	138
<i>Інтерлюдія 4</i>	150
Розділ 15	151
Розділ 16	159
Частина 3. Вибір	167
Розділ 17	167
Розділ 18	178
<i>Інтерлюдія 5</i>	192
Епілог	194

КНИГА 2. ВЕРШИНИ НЕРОЗВАЖЛИВОСТІ	197
Вступ	199
Частина 1. Золотий чан	203
Розділ 1	203
<i>Інтерлюдія 1</i>	212
Розділ 2	212
Розділ 3	224
<i>Інтерлюдія 2</i>	237
Розділ 4	238
Розділ 5	253
Розділ 6	265
<i>Інтерлюдія 3</i>	287
Частина 2. Втеча	288
Розділ 7	288
Розділ 8	305
Розділ 9	329
Розділ 10	350
<i>Інтерлюдія 4</i>	360
Розділ 11	361
Епілог	377

КНИГА 3. ЯРМАРОК СВІТІВ	381
Вступ	383
Частина 1. Ярмарок скасовано	386
Розділ 1	386
Розділ 2	401
Розділ 3	415
Розділ 4	429
Розділ 5	441
<i>Інтерлюдія 1</i>	457
Розділ 6	459
Частина 2. Планета Дванадцяти Зірок	464
<i>Інтерлюдія 2</i>	464
Розділ 7	464
Розділ 8	468
Епілог	470
Післямова автора	472
Ілюстрації	476

ПІКНІК НА ОРБІТІ МАРСА	478
-------------------------------	------------